

การเปิดโอกาสให้เกิด การมีส่วนร่วม

การพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะ
และพื้นที่ห่างไกลที่ยังยึด

ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. **2566**

สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน

การพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะ และพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืน โครงการขยายผลการเข้าถึงไฟฟ้าด้วย
พลังงานแสงอาทิตย์ ณ บ้านเกาะบุโหลนเล ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

การขับเคลื่อนการพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะและพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืนสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน โดยกองส่งเสริมและพัฒนาพลังงานภูมิภาค (กพภ.) มีบทบาทหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาระบบไฟฟ้า สำหรับพื้นที่เกาะและพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืน ภายใต้คณะกรรมการจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน และภายใต้คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) เพื่อพิจารณาเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับพื้นที่เกาะและพื้นที่ห่างไกลให้เป็นไปอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ กล่าวคือเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ซึ่งสามารถสรุปประเด็นและข้อมูลในการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

๑. ประเด็นการมีส่วนร่วม

การศึกษาและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะและพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืนให้เป็นไปอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ โดยกองส่งเสริมและพัฒนาพลังงานภูมิภาค (กพภ.) สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน หรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการศึกษาและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะและพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืนให้เป็นไปอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้แบบการจัดการพลังงานยั่งยืนในพื้นที่ห่างไกล ตามที่ฝ่ายปฏิบัติการและพัฒนานวัตกรรม กลุ่มเสริมสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วม (กสร.) กองส่งเสริมและพัฒนาพลังงานภูมิภาค (กพภ.) ได้ดำเนินงานโครงการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการพลังงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง พ.ศ. ๒๕๖๕ ผลที่เกิดขึ้นคือ (๑) เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบการจัดการพลังงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง (๒) เกิดการพัฒนารูปแบบการจัดการพลังงานอย่างยั่งยืนในพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง และเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจ (๓) เกิดแผนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ ทั้งนี้จากโครงการดังกล่าวทำให้เกิดองค์ความรู้จากการทำงานที่เป็นประโยชน์นำมาขยายผลรูปแบบการจัดการฯ สู่ชุมชนเครือข่ายใหม่ใน พ.ศ. ๒๕๖๖ และนำกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) มาใช้จัดการพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึงอย่างยั่งยืนต่อไป และจะมีการลงพื้นที่ดำเนินโครงการขยายผลการเข้าถึงไฟฟ้าบนเกาะ โดยบูรณาการความร่วมมือร่วมกับเครือข่ายร่วมพัฒนา บริษัท ริชาร์จ เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการความยั่งยืนจากเกาะบุโหลนดอน ไปขยายผลในพื้นที่เกาะบุโหลนเล ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างวันที่ ๔ - ๘ มีนาคม ๒๕๖๖

๒. สรุปข้อมูลผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. การดำเนินโครงการขยายผลการเข้าถึงไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ณ บ้านเกาะบุโหลนเล ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล ประกอบด้วย (๑) ผู้แทนจากกองส่งเสริมและพัฒนาพลังงานภูมิภาค (กพภ.) สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน ในฐานะคณะอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะและพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืน ภายใต้คณะกรรมการจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน หรือ (กบง.) (๒) ผู้แทนเครือข่ายร่วมพัฒนาบริษัท ริชาร์จ เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (๓) คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มพลังงานทดแทนและการออมเพื่อความยั่งยืนบ้านเกาะบุโหลนเล ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล

๒. การอบรมเชิงปฏิบัติการช่างชุมชนในการติดตั้งและซ่อมบำรุงระบบโซลาร์โฮมแบบเติมเงิน การอบรมเจ้าหน้าที่บัญชีการเงินของกลุ่มฯ การประชุมสรุปบทเรียนและการประเมินความตระหนักรู้ด้านพลังงานและความ

ยั่งยืนในการดำเนินงานของกลุ่มพลังงานทดแทนและการออมบ้านเกาะบุโหลนเลและบุโหลนดอน ประกอบด้วย (๑) นางสาวนพมาศ บัณฑิตศิลป์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม (กพภ. สป.พน.) (๒) นายพิรุณ อินพานิช นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กลุ่มเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม (กพภ. สป.พน.) (๓) นายธัญ โปธิสสัย บริษัท ริชาร์จ เอ็นเนอร์ยี จำกัด (๔) คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มพลังงานทดแทนและการออมเพื่อความยั่งยืนบ้านเกาะบุโหลนเล

๓. ผลจากการมีส่วนร่วม

๑. คณะทำงานได้จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมการประเมินผลการสร้างสังคมแห่งความตระหนักรู้ด้านพลังงาน (Energy Literacy) ให้กับคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มพลังงานทดแทนและการออมเพื่อความยั่งยืนบ้านเกาะบุโหลนเล ให้มีความเข้าใจในธรรมชาติและบทบาทของพลังงานในชีวิตประจำวัน เชิงบูรณาการตั้งแต่การจัดหา การผลิต การใช้งาน และผลกระทบ การตัดสินใจด้านพลังงานอย่างยั่งยืน เป็นบุคคลที่มีความตระหนักรู้ด้านพลังงาน ๗ ประการดังนี้

๑.๑ พลังงานเป็นสิ่งที่วัดค่าได้ทางวิทยาศาสตร์ (Physical Science) คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๓ คะแนน

๑.๒ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของโลกเป็นผลมาจากการไหลเวียนพลังงานที่เกิดจากดวงอาทิตย์และภายในโลก (Earth Science) คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๕ คะแนน

๑.๓ ห่วงโซ่อาหาร คือกระบวนการเปลี่ยนรูปและจัดเก็บพลังงานจากแสงอาทิตย์ (Life Science) คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๕ คะแนน

๑.๔ การใช้พลังงานของมนุษย์ต้องจัดหาและผลิตจากแหล่งต่างๆ (Engineering Technology and Practice) คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๕ คะแนน

๑.๕ การตัดสินใจด้านพลังงานขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง และปัจจัยทางสังคม (Decision)

๑.๖ ปริมาณการใช้พลังงานของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพฤติกรรม สภาพสังคมและนวัตกรรมของเทคโนโลยี (Behavior) คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๕ คะแนน

๑.๗ คุณภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคมขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านพลังงาน (Quality of Life) คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๕ คะแนน

สรุปคะแนนที่ประเมินเท่ากับ ๓๓ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๓๕ คะแนน ร้อยละ ๙๔

๒. คณะทำงานได้จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อประเมินความยั่งยืนของกลุ่มฯ ผ่านบันได ๗ ขั้นสู่ความยั่งยืนดังนี้

ขั้นที่ ๑ ตรวจสอบความพร้อมในการรวมกลุ่ม เพื่อนำประเด็นพลังงานทดแทนมาแก้ปัญหายกระดับคุณภาพชีวิต รักษาสิ่งแวดล้อม คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๓.๕ คะแนน

ขั้นที่ ๒ สร้างความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ กฎระเบียบร่วมกัน และการจัดการผลประโยชน์ร่วมให้เป็นธรรม ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๔.๖ คะแนน

ขั้นที่ ๓ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาโมเดลธุรกิจและระบบการจัดการกลุ่มให้ทันสมัย (การใช้ App ช่วยในการออกรหัสเติมเงิน ระบบบัญชี การติดตามซ่อมบำรุง การบริการหลังการขาย) คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๔.๖ คะแนน

ขั้นที่ ๔ เพิ่มประสิทธิภาพการขยายผล เปิดรับสมาชิกใหม่ ตอบสนองความต้องการ การสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดต้นทุน คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๔.๑ คะแนน

ขั้นที่ ๕ กระตุ้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในขั้นตอนหลักของกลุ่ม การประชุมเป็นประจำเพื่อแก้ปัญหาและรับความรู้ใหม่ ๆ คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๕ คะแนน

ขั้นที่ ๖ ส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อปรับปรุงการบริหารกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูลทุกด้าน การเงิน การบริการการขาย นำความรู้ใหม่ๆ มาปรับปรุง แผนการผลิต แผนการขาย การใช้จ่าย และการทำงานของกลุ่ม (Open Data) **คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๕ คะแนน**

ขั้นที่ ๗ สร้างทักษะการทำงานร่วมกับเครือข่ายให้ตรงจุดสำคัญและต่อเนื่อง ร่วมมือกับทุกภาคส่วนราชการ เอกชน สถาบันการศึกษาและกลุ่มอื่น ๆ เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งเงินทุนมาพัฒนาสินค้าและขยายตลาด **คะแนนการประเมินเต็ม ๕ คะแนน กลุ่มประเมินตนเองได้ ๔.๓ คะแนน**

สรุปคะแนนที่ประเมินเท่ากับ ๓๑.๕ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๓๕ คะแนน ร้อยละ ๙๐

๓. การอบรมเชิงปฏิบัติการช่างชุมชนในการติดตั้งและซ่อมบำรุงระบบโซลาร์โฮมแบบเติมเงิน การอบรมเจ้าหน้าที่บัญชีการเงินของกลุ่มฯ

คณะทำงานได้มีการรับฟังความคิดเห็นช่างชุมชนและเจ้าหน้าที่บัญชี ปัญหาอุปสรรคในการซ่อมบำรุง การจัดทำบัญชีที่เป็นระบบถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และแนวทางในการแก้ปัญหา โดยใช้การฝึกปฏิบัติงานไปพร้อมการทำงานจริง (On Job Training : OJT)

๔. การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

๑. นำผลการหารือดังกล่าวไปศึกษาเพิ่มเติม และจัดทำแผนแบบบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการพลังงานที่ยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนแนวทางในการพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะและพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างบูรณาการ และเพื่อให้กระบวนการดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๒. นำแนวคิดที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาเพื่อยกระดับองค์กรให้มีมาตรฐานทางด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) ทั้งด้านการบริหารจัดการ การเงิน บัญชี และทักษะช่างชุมชนในการติดตั้ง ซ่อมบำรุงระบบ แก้ไขปัญหาด้วยการพึ่งพาทักษะความสามารถของตนเอง และนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการพลังงานที่ยั่งยืนในพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง

ผลการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้เกิดองค์ความรู้จากการทำงานที่เป็นประโยชน์นำมาขยายผลรูปแบบการจัดการฯ สู่ชุมชนเครือข่ายใหม่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และนำกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ตามแนวทางของ กพร. มาจัดระบบความรู้ที่ได้จากการดำเนินโครงการฯ เพื่อพัฒนา กพภ. และ สป.พน. สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึงอย่างยั่งยืนต่อไป

ภาพประกอบ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม การพัฒนาระบบไฟฟ้าสำหรับพื้นที่เกาะ และพื้นที่ห่างไกลที่ยั่งยืน

บันได 7 ขั้น...สู่ความยั่งยืน กลุ่มพลังงานทดแทนและการอบรม บ้านเกาะนุโหลนดอนและนุโหลนเล ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล

แนวคิดจากมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ : <https://www.facebook.com/pidthong>

ขั้นที่ 7 สร้างทักษะการทำงานร่วมกับเครือข่ายให้ตรงจุดสำคัญและต่อเนื่อง
ร่วมมือกับทุกภาคส่วน ราชการ เอกชน สถาบันการศึกษาและกลุ่มอื่น ๆ
เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งเงินทุนมาพัฒนาสินค้าและขยายตลาด

ขั้นที่ 6 ส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อปรับปรุงการบริหารกลุ่ม
เก็บรวบรวมข้อมูลทุกด้าน การเงิน การบริการการขาย นำความรู้ใหม่ๆ มาปรับปรุง
แผนการผลิต แผนการขาย การใช้จ่าย และการทำงานของกลุ่ม (Open Data)

ขั้นที่ 5 กระตุ้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก
ในขั้นตอนหลักของกลุ่ม การประชุมเป็น
ประจำเพื่อแก้ปัญหาและรับความรู้ใหม่ๆ

ขั้นที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการขยายผล
เปิดรับสมาชิกใหม่ ตอบสนองความต้องการ
การสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดต้นทุน

ขั้นที่ 3 ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาโมเดลธุรกิจและระบบการ
จัดการกลุ่มให้ทันสมัย (การใช้ App ช่วยในการออกหรือสแตมป์เงิน
ระบบบัญชี การติดตามซ่อมบำรุง การบริหารหลังการขาย)

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความพร้อมในการรวมกลุ่ม
เพื่อนำประเด็นพลังงานทดแทนมาแก้ปัญหายกระดับ
คุณภาพชีวิต รักษาสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 สร้างความเข้าใจในสิทธิ์ หน้าที่
กฎระเบียบร่วมกัน และการจัดการผลประโยชน์
ร่วมให้เป็นธรรม ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้

